

УДК 811.161.2'373.49

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2025.2.4>

А. В. САЇК

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри філології та мовної комунікації,

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна

Електронна пошта: alina.ntudp@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-5092-9481>

СЛЕНГОВА ЛЕКСИКА ЯК МОВНИЙ ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО Й СОЦІАЛЬНОГО КОЛОРИТУ В РОМАНІ «ЗАГРАВА» ВІКТОРА ВЕРЕТЕННИКОВА

Статтю присвячено вивченню сленгової лексики та її ролі в процесі стилістичного оформлення тексту роману «Заграва» Віктора Веретенникова. З'ясовано, що вона виконує кілька ключових функцій, зокрема соціально-типологічну, експресивну та характерологічну. Така лексика не лише надає мовленню персонажів емоційної наснаги й індивідуальності, а й слугує засобом достовірного відтворення соціального, культурного та психологічного контексту зображуваної доби. У ході дослідження сленгової лексики як мовного засобу вираження емоційного й соціального колориту в романі «Заграва» Віктора Веретенникова було з'ясовано, що використання нелітературної лексики, зокрема соціально маркованого сленгу, є не лише стилістичним прийомом, а й важливою складовою індивідуального авторського мовлення, спрямованою на формування автентичної комунікативної атмосфери. Залучення до літературного тексту різноманітних пластів сленгової лексики – молодіжної, військової, тюремної, професійної – є не випадковим і не декоративним елементом, а системною мовнотилістичною стратегією автора. З'ясовано, що сленг у творі виконує цілу низку функцій: характерологічну (індивідуалізує мовлення персонажів, відображаючи їхній вік, соціальний статус, ментальність, життєвий досвід), експресивно-емоційну (надає тексту енергії, напруги, допомагає передавати гнів, страх, зневагу, сарказ), ідентифікаційну (визначає належність персонажа до певного соціального чи субкультурного середовища), стилізаційну (створює ефект достовірності, природності художнього мовлення) та естетико-сислового (поглиблює змістове наповнення конфліктів, міжособистісних стосунків, світоглядних протиставлень у романі). Сленгова лексика в сучасній українській прозі, зокрема в романі Віктора Веретенникова «Заграва», є не периферійним явищем, а органічним елементом стилістичної, комунікативної та ідеологічної структури тексту. Її системне й функціонально зумовлене використання потребує подальшого міждисциплінарного осмислення – на перетині лінгвістики, культурології, соціальної психології та літературознавства.

Ключові слова: сленгова лексика, мовний засіб, жаргон, стилістична функція, контекст, мовна одиниця.

У процесі поступового надання свободи суспільній думці відбулося активне звільнення української літератури від встановлених канонів, що призвело до проникнення на сторінки художніх творів стилістично зниженої лексики разом із її помітним експресивним вираженням. Така лексика є досить неординарним та розгалуженим явищем, яке має свою структуру та виконує певні функції. До складу цієї лексики входять просторіччя, сленгізми, жаргонізми, вульгаризми тощо – все, що має пейоративний, знижений відтінок.

Як свідчать лінгвістичні дослідження, захоплення запозиченими словами стало своєрідною модою, що обумовлена певними стереотипами та ідеалами, наявними в сучасному суспільстві. Мовна культура носіїв мови є тим мовленнєвим середовищем, що швидко реагує

на появу нового в суспільстві. Вважають, що «сленг – це субстандартна підсистема мови, що складається з лексико-фразеологічних одиниць, які не входять до складу літературної мови і функціонують у невимушеному спілкуванні...» [Грабовий : 11].

Становлення поняття сленгу як унікальної лексичної категорії створює потребу в класифікації його типології. Сучасне мовознавство займається як вивченням писемного мовлення, так і вивченням та аналізом мовних фактів у живому спілкуванні. На думку авторитетних мовознавців, таких як Г. Вальтер, В. Балабіна, Е. Береховська, Д. Рулланд, розмовна мова є певною мірою мінімальною системою національної мови, найважливішою за спектром соціальної та індивідуальної значущості. Теоретичні проблеми, пов'язані з функціонуванням

сленгової лексики, вивчалися як українськими, так і зарубіжними вченими, зокрема В. Жирмунським, Х. Шифманом, Б. Хокінсом.

Аналіз попередніх досліджень. Вивченню сленгової лексики у вітчизняному мовознавстві присвячені праці таких науковців: М. Ю. Столяр «Молодіжний сленг у сучасному художньому дискурсі (на матеріалі художнього ідіолекту І. Карпи)»; О. В. Ковтун «Сленгізми та жаргонізи в сучасній українській прозі в аспекті перекладу»; Щепка О. А. «Сленгова лексика у сучасній українській газетній публіцистиці» тощо. У своїй дисертаційній праці дослідниця М. Ю. Столяр розглянула проблему функціонування молодіжного сленгу в художньому постмодерному дискурсі. Основну увагу було приділено семантичним і функціональним особливостям сленгової лексики у текстах творів І. Карпи [Столяр : 2018]. Детермінуванням розмовної стилістично-маркованої лексики в сучасних українських прозових творах та аналізом способів її відтворення займалася Ковтун О. В.

Поставлення проблеми. Незважаючи на те, що творчий доробок Віктора Олександровича Веретенникова загалом не обійдений увагою критиків, проте, на жаль, деякі твори залишаються малодослідженими, зокрема багатий на жаргони роман «Заграва». У мовознавчому аспекті сленгова лексика як мовний засіб вираження емоційно-експресивної мовленнєвої функції потребує ґрунтовних досліджень, що й зумовлює актуальність теми цієї наукової розвідки. Назване явище заслуговує на особливу увагу серед науковців.

Мета. В статті вперше здійснюється спроба дослідити структурно-функціональні особливості сленгової лексики, її експресивні функції та роль у формуванні стилістичної своєрідності роману Віктора Веретенникова «Заграва».

Виклад основного матеріалу. Одним із виявів стилістичного наповнення роману «Заграва» Віктора Веретенникова є активне використання сленгової лексики, яка виконує низку функцій, зокрема соціально-типологічну, експресивну та характеротворчу. Вона не тільки додає мовленню персонажів виразності, а й правдиво змальовує соціальне, культурне й емоційне тло епохи.

Сленгові одиниці можна класифікувати за типологією, дослідити їхні структурні

особливості, схарактеризувавши лексико-семантичні групи та словотвірні моделі, а також описати функціональні характеристики.

У романі простежується багатшарова типологія жаргонізмів, що відображає реалії зламу епох, поствоєнного часу, бандитського середовища та вуличного побуту. Зважаючи на тематичне ядро роману, найбільш репрезентативними є кримінальний, військовий, молодіжний, політичний і напівофіційний сленги, а також жаргон маргінальних і побутових груп населення.

До кримінального лексикону належать одиниці: зек – «ув'язнений» [Веретенников : 23], спалити – «видати», «розкрити таємницю» [Веретенников : 101], манатки – «речі» [Веретенников : 48], на морозі – «бути залишеним без уваги» [Веретенников : 72], банкувати – «панувати», «керувати процесом» [Веретенников : 64], що вживаються переважно для позначення тюремного або напівлегального статусу персонажа. До військового жаргону належать: солдафон – «грубий військовик» [Веретенников : 53], пальнути – «вистрелити» [Веретенников : 17], марш – вигук-наказ [Веретенников : 49], урезонити – «привести до тями» [Веретенников : 51], стусан – «удар» [Веретенников : 41]. Саме ці одиниці найчастіше фігурують у діалогах персонажів, що мають військовий або кримінальний досвід, відображаючи не лише соціальний прошарок, а й середовище дії.

Поряд із вищезгаданими групами лексики, у романі вживаються й молодіжний та побутовий сленг: шмаркач – «дитина, недосвідчений підліток» [Веретенников : 66], щеня – «молодий, недосвідчений хлопець» [Веретенников : 66], пацан – «молодий хлопець» [Веретенников : 116], молокосос – «неповнолітній, незрілий юнак» [Веретенников : 116]; викуси – «відчепись» [Веретенников : 206], що мають яскраве емоційне навантаження і характеризують міжособистісні відносини між героями.

Домаргінального жаргону часто з елементами зневаги, іронії або грубості належать такі сленгові одиниці, як *орангутанг* [Веретенников : 24], *стерв'ятник* [Веретенников : 92], *амбал* [Веретенников : 24], *глист* [Веретенников : 58], *цокотуха* [Веретенников : 98], *плюгавка* [Веретенников : 105], *грам-баба* [Веретенников : 85],

секс-бомба [Веретенников : 117], *стерва* [Веретенников : 121], *шалава* [Веретенников : 121], *маруха* [Веретенников : 66], *бестія* [Веретенников : 107], *статевий гангстер* [Веретенников : 25], *хахаль* [Веретенников : 120], *одаліска* [Веретенников : 175], *ходячі моці* [Веретенников : 85], *кабанюра* [Веретенников : 66], що використовуються для грубого або іронічного опису людей. Такі лексеми не лише формують соціальне тло, а й слугують інструментом оцінки, засобом самовираження персонажа.

Структурно проаналізовані одиниці демонструють низку лексико-семантичних особливостей. Серед них домінують метафоричні вживання, евфемізми та гіперболи, які підсилюють емоційний ефект та іронічне або зневажливе ставлення мовця до об'єкта мовлення. Зокрема, «цокотуха» вживається для характеристики балакучої жінки, що посилює негативну конотацію образу. Утворення таких слів зазвичай здійснюється за допомогою суфіксального словотворення, рідше – шляхом складання або фразеологічного поєднання: «по колу пускати» [Веретенников : 67], «як воша на морозі» [Веретенников : 72], «блазнівський гамбіт» [Веретенников : 70]. Подані структури свідчать про внутрішню гнучкість жаргонної системи, яка прагне лаконічності, експресії та смислової насиченості.

Сленгова лексика роману вирізняється значною метафоричністю та образністю. Часто вживаються слова, що виникли внаслідок переосмислення первинних значень: «глист» – метафора фізично слабкої людини з високим зростом; «орангутанг» і «кабанюра» – зооморфні метафори для опису габаритного чи грубого індивіда; «бестія», «цокотуха», «маруха» – іронічне або зневажливе означення жінок.

Часто спостерігається вживання гіпербол і евфемізмів: «пальнути», «стусан» – евфемізми фізичного насилля; «по колу пущу», «виключити» – завуальовані назви кримінальних дій.

Засловотвірними моделями виокремлюються: словоскладання «блазнівський гамбіт» [Веретенников : 70], «статевий гангстер» [Веретенников : 25], «мент-нишпорка» [Веретенников : 116] тощо.

Функціональне навантаження сленгу в романі «Заграва» багатопланове. Насамперед сленгові одиниці виконують роль засобу індивідуалізації

мовлення персонажів. По-друге, сленг вказує на соціальну належність, відображаючи статус, досвід, навіть рівень освіченості мовця. По-третє, завдяки сленгу автор демонструє автентичність мовного середовища, реконструюючи атмосферу тодішніх реалій, де офіційна мова часто контрастувала з живим народним мовленням. Треба зауважити, що в романі сленг також виконує комунікативну функцію – він підсилює емоційну насиченість висловлювання, підкреслює сарказм, зневагу, гумор або роздратування. Вживання таких лексем додає висловлюванню експресивності, суб'єктивності, акцентуючи емоційний стан персонажа, його ставлення до ситуації чи співрозмовника.

Залежно від ситуації, функціональне навантаження сленгових одиниць змінюється. Наприклад, слово «баньки» [Веретенников : 66] в одному контексті може сприйматися як зменшено-пестлива назва очей, а в іншому – як глузливий синонім, що знижує статус адресата. Така варіативність свідчить про гнучкість та контекстуальну чутливість жаргону в межах художнього тексту.

Показовим прикладом є репліка персонажа полковника Непотребі: *«Я тебе ще дістану, щеня! – прокричав полковник. – А поки що подякуй панянці за порятунок. – А через хвилю здивовано запитав: – Вона що, твоя маруха? Ач, як за тебе скаже: ледве очі мені не видряпала! А баньки, баньки як витріщила! Такі очі вовка в стрибку зупинять! А я все-таки мужик, до бабів охочий. Ха-ха-ха...»* [Веретенников : 66]. У зазначеному уривку спостерігається поєднання декількох сленгізмів – «щенья», «маруха», «баньки», «баба» – що формують образ грубого, простуватого, агресивного персонажа. Такі мовні маркери не лише характеризують його соціально-психологічний портрет, а й підсилюють ефект живого, автентичного мовлення. Водночас цей фрагмент роману демонструє, як через сленг подається гендерна асиметрія, мачизм, зверхнє ставлення до жінки як до об'єкта, ейджизм, які доповнюють характер героя через призму мовної поведінки.

Таким чином, сленг у романі виконує не лише стилістичну чи характерологічну функцію, а й проєктується на глибші соціальні й психологічні пласти, віддзеркалюючи ментальність певного прошарку суспільства.

Сленгова лексика в романі Віктора Веретенникова «Заграва» виконує низку ключових експресивних функцій, які істотно збагачують художній текст, надаючи йому емоційної напруги, стилістичної насиченості, соціального обриса та психолінгвістичної глибини. Вона не лише моделює живе усне мовлення персонажів, а й відтворює багатовимірність їхніх психоемоційних станів, соціальної ролі, індивідуального досвіду. Насамперед сленг слугує засобом емоційної виразності, актуалізуючи в тексті спектр почуттів – від люті до іронії, від презирства до відчаю. Наприклад, використання словосполучення «статевий гангстер» [Веретенников : 25] викликає ефект насмішки й демонстративного презирства, що посилює іронічне сприйняття героя, який намагається справити враження мачо, але виглядає комічно. У репліках типу *«Цить, щеня! Та я вас обох!...»* [Веретенников : 67], *«Та я тебе по колу пуцу»* [Веретенников : 67], емоційна напруга досягає кульмінації, виявляючи агресивність, готовність до фізичної розправи й водночас зневагу до об'єкта погрози. Іронічне підкреслення незграбності чи недолугості персонажа простежується у вживанні слів «цокотуха» [Веретенников : 98], «ходячі моці» [Веретенников : 85], «кацавейка» [Веретенников : 104], що вказують на знецінення або гротескну зміну статусу, зовнішності чи поведінки.

Сленг відіграє важливу роль в індивідуалізації мовлення персонажів, виступаючи ключовим засобом створення мовного портрету. Молоді персонажі, особливо ті, що належать до маргіналізованих верств, послуговуються такою лексикою, як «мент-нишпорка», «по колу пуцу», «розборки», «виключити», «розкручування», яка репрезентує належність до неформальних груп і свідчить про соціальну відчуженість, кримінальну або напівкримінальну ієрархію. Персонажі середнього віку, або ті, хто намагається дистанціюватися від цього середовища, схилиються до літературної або офіційно-канцелярської мови, що створює контраст, підкреслює соціальну дистанцію, культурний рівень чи роль у сюжеті. Наприклад, урівноважена, нормативна мова Миколи Безпритульного контрастує з експресивними, фрагментованими, насиченими висловлюваннями Непотребі: *«Я тебе ще дістану, щеня! – прокричав полковник. – А поки що подякуй*

панянці за порятунок. – А через хвилю здивовано запитав: – Вона що, твоя маруха? Ач, як за тебе скаче: ледве очі мені не видряпала! А баньки, баньки як витріщила! Такі очі вовка в стрибку зупинять! А я все-таки мужик, до бабів охочий. Ха-ха-ха...» [Веретенников : 66] – емоційно марковане, риторично підсилене висловлення, яке демонструє перевагу в ієрархії та підкреслює вікову зверхність.

Значущим є і контраст між сленговою та літературною мовою, що використовується Веретенниковим як стилістичний прийом для створення емоційного, комічного або навіть шокового ефекту. Уведення в діалог персонажа такого елемента, як «шмаркач» у значенні «жалюгідна, зневажена особа», в опозиції до офіційного дискурсу створює різку стилістичну асиметрію, яка змушує читача вловити соціальний конфлікт, глибинну непримиренність середовищ і риторик. Зіставлення, наприклад, фрази «зустріч без краваток» як евфемізму для кримінальних переговорів із юридично вивіреним висловленням про «перемовини з делегацією» створює ефект мовної дихотомії – формального й неформального, легального й маргінального.

У психолінгвістичному аспекті сленг у романі виявляється важливим індикатором внутрішнього стану персонажів. Зміна інтонаційного забарвлення, перехід від жартівливих до агресивних або депресивних слів – як-от від «живчик» до «мокруха» – сигналізує про ескалацію напруги, втрату контролю над ситуацією, наближення до трагічної розв'язки. Вживання таких одиниць, як «бестія», «стерва», «маруха», демонструє не лише негативне ставлення до жінки, а й внутрішню фрустрацію мовця, яка вербалізується у формах соціально прийнятної агресії. Гіперболізовані епітети на зразок «гром-баба» або «секс-бомба» також мають компенсаторний характер – вони маскують невпевненість, внутрішню деструкцію або комплекси меншовартості. Мовні зсуви, які відбуваються з персонажем залежно від контексту – від літературної мови до жаргонізмів – вказують на його психоемоційну лабільність або ж навпаки, на адаптивність і стратегічну мовну гнучкість.

Таким чином, сленгова лексика в романі «Заграва» виконує потужну експресивну

функцію: емоційно заряджає текст, посилює індивідуалізацію персонажів, підкреслює соціальну стратифікацію, моделює психічні процеси й емоційні стани героїв, формує особливу атмосферу жорсткої, динамічної, часто трагікомічної реальності. Завдяки цьому художній світ Веретенникова набуває справжньої мовної багатомірності й емоційної достовірності.

Висновки. Проаналізовані мовні одиниці засвідчують, що сленг у творі є відображенням не лише мовної поведінки окремих персонажів, а й ширшого соціокультурного контексту. Роман «Заграва» демонструє мовну картину перехідного українського суспільства з його травмами, внутрішніми суперечностями та пошуками ідентичності.

Сленгова лексика у творі має і тематико-смыслову функцію: її концентрація зростає в тих фрагментах, де посилюється внутрішній або зовнішній конфлікт, де постає питання виживання, честі, втрати, зради, кохання. Це дозволяє розглядати сленг як елемент емоційного коду тексту, що сигналізує про зрушення в психологічному чи сюжетному просторі.

З огляду на структурно-функціональні особливості використання сленгових одиниць у романі «Заграва», можна стверджувати, що автор демонструє високий ступінь мовної інтуїції та соціолінгвістичної обізнаності, вправно адаптуючи нецензуровану й емоційно насичену лексику до художнього формату без втрати художньої якості, що є прикладом вдалої стилістичної модернізації української літературної мови, в якій знаходять місце різноманітні соціолекти, відображаючи мовну гетерогенність сучасного українського буття.

Отже, сленг у романі розглядається не як мовна екзотика чи стилістичний флер, а як повноцінний інструмент художньої типізації соціуму та конструювання мікросвітів персонажів, що дозволяє говорити про глибоке проникнення розмовної стихії в сучасний літературний дискурс. Проведене дослідження засвідчує актуальність подальшого вивчення соціолінгвістичних і прагматичних аспектів використання сленгової лексики в художньому мовленні, особливо в контексті творів, що репрезентують українську дійсність перехідної доби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко К. Л. Лінгвокультурні особливості українського та англійського сленгу : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17. Донецьк, 2007. 17 с.
2. Веретенников В. О. Заграва : роман. Київ : ВЦ Академія, 2009. 304 с.
3. Грабовий П. М. Когнітивні параметри українського молодіжного сленгу : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2010. 18 с.
4. Жадан С. Ворошиловград. Харків : Фоліо, 2012. 442 с.
5. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 2. 350 с.
6. Карпа І. Добло і зло. Харків, 2008. 320 с.
7. Колоїз Ж. В. Українська неологія : здобутки та перспективи. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер.: Філологія. Мовознавство*. 2009. Т. 105. Вип. 92. С. 57–62.
8. Корнеласва Є. Сленг як об'єкт лінгвістичного дослідження. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: «Лінгвістика»*. 2019. Вип. 35. С. 80–84.
9. Кондратюк О. Молодіжний сленг як мовне явище. URL: <http://www.ji.lviv.ua/n38texts/38-zmist.htm>
10. Метаморфози. 10 українських поетів останніх 10 років : збірка / уклад. С. Жадан; післям. В. Неборака. Харків, 2011. 272 с.
11. Назаревич Л., Гавдида Н. Професійний та молодіжний жаргони: особливості вживання у студентському середовищі. *Одеський лінгвістичний вісник*. Одеса, 2015. № 5. С. 99–103.
12. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації. Черкаси : Видавництво Чабаненко Ю. А., 2011. 350 с.
13. Словник українського сленгу. URL: <http://slovopedia.org.ua/57/53392-0.html>
14. Словник сучасного українського сленгу / уклад. Т. М. Кондратюк. Харків : Філіо, 2006. 350 с.
15. Ставицька Л. Аргі, жаргон, сленг. Соціальна диференціація української мови. Київ : Критика, 2005. 464 с.
16. Стадній А. С. Нові оцінно-конотативні значення дієслів у суч. укр. літ. мові (на матеріалі ЗМІ) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Київ. 2011. 19 с.
17. Столяр М. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Stoliar_Mariia/Molodizhnyi_slenh_u_postmodernii_ukrainskii_prozi_prahmalinhvistychnyi_aspekt.pdf
18. Сюта Г. Мова художньої літератури і літературна мова. *Культура слова*. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго. 2012. Вип. 77. С. 120–127.
19. Чорнобай В. Г. Сленг : історія виникнення, визначення поняття. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Філологічні науки*. 2014. Вип. 206. С. 76–81.

20. Batsevyich, F. (2004). *Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky [Basics of communicative linguistics]*. Kyiv: Akademiia. 344 p.
21. Selivanova, O. (2011). *Osnovy` teoriiy movnoyi komunikatsii [Basics of language Communication Theory]*. Cherkasy: Vy`davny`cztvo Chabanenko Yu. A. 350 p.
22. Delisle, J. (1981). *L'Enseignement de l'interprétation et de la traduction*. Ottawa : Editions de l'Université d'Ottawa. 321 p.
23. Newmark, P. (1995). Textbook of Translation. C. : Library of Congress Cataloging-in-Publication Data. 457 p.
24. Nida, E. (1974). *The Theory and Practice of Translating*. C. Taber. N. Y. : Brill, Leiden. 195 p.

REFERENCES

1. Bondarenko K. L. (2007) Linhvokulturni osoblyvosti ukrainskoho ta anhliiskoho slenhu : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.17. Donetsk. 17 p. [in Ukrainian].
2. Veretennykov V. O. (2009) Zahrava : roman. Kyiv : VTs Akademiia. 304 p. [in Ukrainian].
3. Hrabovyi P. M. (2010) Kohnityvni parametry ukrainskoho molodizhnoho slenhu : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.01. Kyiv 18 p. [in Ukrainian].
4. Zhadan, S. (2012) Voroshylovhrad. Kharkiv : Folio. 442 p. [in Ukrainian].
5. Zahnitko, A. (2012) Slovnyk suchasnoi linhvistyky : poniattia i terminy. Donetsk: DonNU. Vo. 2. 350 p. [in Ukrainian].
6. Karpa, I. (2008) Doblo i zlo. Kharkiv. 320 p. [in Ukrainian].
7. Koloiz Zh. V. (2009) Ukrainska neolohiia : zdobutky ta perspektyvy. [Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly]. Ser. : Filolohiia. Movoznavstvo. Vo. 105. Vyp. 92. Pp. 57–62 [in Ukrainian].
8. Korneliaeva, Ye. (2019) Slenh yak ob'iekt linhvistychnoho doslidzhennia. [Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu]. Serii : «Linhvistyka». Vo. 35. Pp. 80–84 [in Ukrainian].
9. Kondratiuk, O. Molodizhnyi slen yak movne yavyshe. URL: <http://www.ji.lviv.ua/n38texts/38-zmist.htm>
10. Metamorfozy (2011) 10 ukrainskykh poetiv ostannikh 10 rokiv : zbirka / uklad. S. Zhadan; pisliam. V. Neboraka. Kharkiv. 272 p. [in Ukrainian].
11. Nazarevych, L., Havdyda, N. (2015) Profesiinyi ta molodizhnyi zharhony: osoblyvosti vzhyvannia u studentskomu seredovyshchi. [Odeskyi linhvistychnyi visnyk]. Odesa. Vo 5. Pp 99–103. [in Ukrainian].
12. Selivanova O. O. (2011) Osnovy teorii movnoi komunikatsii. Cherkasy : Vydavnytstvo Chabanenko Yu. A. 350 p. [in Ukrainian].
13. Slovnyk ukrainskoho slenhu. URL: <http://slovopedia.org.ua/57/53392-0.html>
14. Slovnyk suchasnoho ukrainskoho slenhu (2006) / uklad. T. M. Kondratiuk. Kharkiv : Filio. 350 p. [in Ukrainian].
15. Stavyska, L. (2005) Arho, zharhon, slen. Sotsialna dyferentsiatsiia ukrainskoi movy. Kyiv : Krytyka. 464 p. [in Ukrainian].
16. Stadnii A. S. (2011) Novi otsinno-konotatyvni znachennia diiesliv u such. ukr. lit. movi (na materialy ZMI) : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.01. Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova, Kyiv. 19 p. [in Ukrainian].
17. Stoliar M. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Stoliar_Mariia/Molodizhnyi_slenh_u_postmodernii_ukrainskii_prozi_prahmalinhvistychnyi_aspekt.pdf
18. Siuta, H. (2012) Mova khudozhnoi literatury i literaturna mova. [Kultura slova]. Kyiv : Vyd. dim Dmytra Buraho. Vo. 77. Pp. 120–127 [in Ukrainian].
19. Chornobai V. H. (2014) Slenh : istoriia vynykennia, vyznachennia poniattia. [Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy]. Serii: Filolohichni nauky. Vo. 206. Pp. 76–81 [in Ukrainian].
20. Batsevyich, F. (2004) *Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky [Basics of communicative linguistics]*. Kyiv : Akademiia. 344 p. [in Ukrainian].
21. Selivanova, O. (2011) *Osnovy` teoriiy movnoyi komunikatsii [Basics of language Communication Theory]*. Cherkasy: Vy`davny`cztvo Chabanenko Yu. A. 350 p. [in Ukrainian].
22. Delisle, J. (1981) *L'Enseignement de l'interprétation et de la traduction*. Ottawa : Editions de l'Université d'Ottawa. 321 p.
23. Newmark, P. (1995) Textbook of Translation. C. : Library of Congress Cataloging-in-Publication Data. 457 p.
24. Nida, E. (1974) *The Theory and Practice of Translating*. C. Taber. N.Y. : Brill, Leiden. 195 p.

A. V. SAIK

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department of Philology and Language Communication,
Dnipro University of Technology, Dnipro, Ukraine
E-mail: alina.ntudp@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-5092-9481>*

**SLANG LEXICAN AS A LINGUISTIC MEANS OF EXPRESSING EMOTIONAL
AND SOCIAL COLORING IN THE NOVEL “ZAGRAVA”
BY VIKTOR VERETENNIKOV**

The article is devoted to the study of slang vocabulary and its role in the process of stylistic design of the text of the novel “Zagrava” by Viktor Veretennikov. It was found that it performs several key functions, in particular socio-typological, expressive and characterological. Such vocabulary not only gives the characters’ speech emotional inspiration and individuality, but also serves as a means of authentically reproducing the social, cultural and psychological context of the depicted era. In the course of studying slang vocabulary as a linguistic means of expressing emotional and social color in the novel “Zagrava” by Viktor Veretennikov, it was found that the use of non-literary vocabulary, in particular socially marked slang, is not only a stylistic device, but also an important component of the author’s individual speech, aimed at forming an authentic communicative atmosphere. The involvement of various layers of slang vocabulary in a literary text – youth, military, prison, professional – is not an accidental or decorative element, but a systematic linguistic and stylistic strategy of the author. It was found that slang in the work performs a number of functions: characterological (individualizes the speech of the characters, reflecting their age, social status, mentality, life experience), expressive-emotional (gives the text energy, tension, helps to convey anger, fear, contempt, sarcasm), identification (determines the character’s belonging to a certain social or subcultural environment), stylization (creates the effect of authenticity, naturalness of artistic speech) and aesthetic-semantic (deepens the content of conflicts, interpersonal relationships, worldview oppositions in the novel). Slang vocabulary in modern Ukrainian prose, in particular in Viktor Veretennikov’s novel “Zagrava”, is not a peripheral phenomenon, but an organic element of the stylistic, communicative and ideological structure of the text. Its systemic and functionally determined use requires further interdisciplinary understanding – at the intersection of linguistics, cultural studies, social psychology and literary studies.

Key words: slang vocabulary, language tool, jargon, stylistic function, context, linguistic unit.